

Välinehuollon perustutkinto 2026 LUONNOS

Välinehuollon perustutkinto 2026 LUONNOS

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Välinehuoltajalla on laaja ja monipuolinen ammatillinen osaaminen, joka ulottuu niin tekniseen välinehuoltoprosessiin kuin potilasturvallisuuteen, asiakaspalveluun ja jatkuvaan ammatilliseen kehittymiseen.

Hän noudattaa työssään kansallisia ja kansainvälisiä säädöksiä, määräyksiä, standardeja ja ohjeita. Välinehuoltaja edistää potilas-, asiakas- ja työturvallisuutta sekä toimii ammattietiikan, tietosuojan, salassapidon ja kuluttajansuojasäädösten mukaisesti. Hän työskentelee ergonomisesti oikein ja tukee työhyvinvointia.

Välinehuoltajalla on keskeinen rooli infektioiden torjunnassa, aseptisessä toiminnassa ja hygienian ylläpitämisessä kaikissa työympäristöissä. Hän osaa toteuttaa välinehuoltoprosessin eri vaiheet asiantuntevasti: välineiden puhdistus, desinfiointi, tarkistus, pakkaus, sterilointi, varastointi sekä asiakkaalle toimittaminen ja kuljetus muodostavat välinehuoltoprosessin ytimen.

Välinehuoltaja hallitsee toiminnanohjauksen niin manuaalisesti kuin digitaalisesti eri prosessin vaiheissa. Hän tuntee huollettavat välineet, niiden materiaalit, ominaisuudet, erityismerkinnät ja oikeat huoltomenetelmät. Hän käsittelee välineitä turvallisesti ja ohjeiden mukaisesti. Työssään välinehuoltaja toimii suunnitelmallisesti ja laadukkaasti, huomioiden kestävä kehityksen periaatteet. Hän tekee yhteistyötä muiden ammattiryhmien kanssa ja tarjoaa asiakaslähtöistä palvelua välinehuollon eri tehtävissä.

Välinehuoltaja osaa käyttää turvallisesti alansa koneita ja laitteita sekä huolehtii niiden toimintakunnosta. Hän hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa, automaatiota sekä kielitaitoaan työssään ja osallistuu aktiivisesti välinehuollon prosessien kehittämiseen työyksikössään.

Välinehuoltaja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta työyhteisössä. Hän arvostaa omaa työtään ja ammattialaansa, arvioi realistisesti omaa osaamistaan ja kehittää ammattitaitoaan jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti. Hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Välinehuoltoalan perustutkinnon suorittanut välinehuoltaja voi työskennellä monipuolisissa tehtävissä, jotka liittyvät infektioiden torjuntaan sekä välineiden puhdistamiseen, desinfiointiin, tarkistamiseen, pakkaamiseen ja sterilointiin. Hän toimii työympäristöissä, joissa tuotetaan näihin prosesseihin liittyviä palveluita ja ratkaisuja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla välinehuoltaja voi toimia esimerkiksi välinehuoltokeskuksissa, leikkaus- ja anestesiaosastoilla, endoskopiayksiköissä, laboratorioissa, teho-, dialyysi- ja synnytysosastoilla, poliklinikoilla, lääkehuollon yksiköissä sekä suun terveydenhuollon yksiköissä. Välinehuoltajan osaamiselle on tarvetta myös tutkimuslaitoksissa ja teollisuuden aloilla, kuten lääke-, kemian- ja elintarviketeollisuudessa sekä muissa tuotantoympäristöissä, joissa tarvitaan aseptista välineiden käsittelyä. Lisäksi välinehuoltaja voi toimia kliinisissä erityisympäristöissä, kuten eläinten hoidon ja eläinlääkinnän välinehuollon tehtävissä.

Toimintaympäristöt voivat olla teknologialtaan vaihtelevia. Välinehuoltopalvelut voidaan järjestää keskitetysti suurissa, pitkälle automatisoiduissa välinehuoltokeskuksissa tai hajautetusti pienemmissä yksiköissä. Välinehuoltaja osaa toimia tehokkaasti kummassakin ympäristössä, hyödyntäen käytettävissä olevaa teknologiaa ja toimintamalleja.

Määräyksen diaarinumero	OPH-000-2023
Korvattavat määräykset	OPH-5039-2021
Koulutukset	Välinehuoltoalan perustutkinto (371113)
Voimaantulo	01.08.2026
Pdf luotu	04.06.2025

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	4
2.1. Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, 45 osp.	4
2.2. Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen, 30 osp.	7
2.3. Sterilointi osana infektioiden torjuntaa, 40 osp.	11
2.4. Laboratorion alakohtainen välinehuolto, 15 osp.	14
2.5. Suun terveydenhuollon alakohtainen välinehuolto, 15 osp.	18
2.6. Taipuisan tähytymisen alakohtainen välinehuolto, 15 osp.	22
2.7. Terveystenhuollon logistisissa palveluissa toimiminen, 15 osp.	25
2.8. Välinehuollon infektioiden torjuntatyössä toimiminen, 15 osp.	29
2.9. Huippuosaaajana toimiminen, 15 osp (106730).	32
2.10. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (106735).	34
2.11. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734).	35
2.12. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731).	37
2.13. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732).	39
2.14. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733).	41
2.15. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (106727).	43
2.16. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (106728).	65
2.17. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (106729).	70
3. Osaamisen arviointi.	82
4. Mukauttaminen ja poikkeaminen.	83
5. Liite 1. Arvoperusta.	84
6. Liite 2. Luvat ja pätevyudet.	85
7. Liite 3. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.	86

1. Tutkinnon muodostuminen

Välinehuoltoalan perustutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä.

Välinehuoltoalan perustutkinto sisältää kolme pakollista tutkinnon osaa: Välineiden puhdistaminen ja desinfointi infektioiden torjuntatyössä, Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen ja Sterilointi osana infektioiden torjuntaa. Pakollisten tutkinnon osien laajuus on yhteensä 115 osaamispistettä.

Tutkintoon sisältyy valinnaisuutta 30 osaamispisteen laajuisesti. Valinnaisuudella osaamista voi syventää alakohtaisessa välinehuollossa tai digitaalisen toiminnanohjausjärjestelmän käytössä ja laadun valvonnassa. Valinnaisuuden kautta osaamista voi myös laajentaa terveydenhuollon logistisiin palveluihin tai kattamaan perinteisen välinehuollon toimintaympäristön lisäksi erilaisissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä, tutkimuslaitoksissa, kliinisissä palveluyksiköissä, teollisuudessa, suun terveydenhuollon tai eläinten hoidon toimintaympäristöissä toteutettavaa välinehuoltotyötä.

Välinehuoltoalan perustutkinnon tutkintonimike on välinehuoltaja.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 145 OSP
Pakolliset tutkinnon osat 115 osp
Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, 45 osp
Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen, 30 osp
Sterilointi osana infektioiden torjuntaa, 40 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 30 osp
Laboratorion alakohtainen välinehuolto, 15 osp
Suun terveydenhuollon alakohtainen välinehuolto, 15 osp
Taipuisan tähytimen alakohtainen välinehuolto, 15 osp
Terveydenhuollon logistisissa palveluissa toimiminen, 15 osp
Välinehuollon infektioiden torjuntatyössä toimiminen, 15 osp
Huippuosajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp
<i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista tutkintoon tai ammattialaan liittyvää osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp
<i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista toisen ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp
<i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
YHTEISET TUTKINNON OSAT 35 OSP
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp
Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet 9 osp

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet ovat tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita

2. Tutkinnon osat

2.1. Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi infektioiden torjuntatyössä, 45 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatu järjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- noudattaa käytössä olevien pesu- ja desinfektioaineiden käyttö- ja turvallisuusohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia hygieniaoheja sekä puhdistamisen ja desinfioinnin ohjeita
- toimii laatusuosituksen ja omavalvontasuunnitelman mukaisesti
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistään
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- käyttää näyttöön perustuvaa tietoa
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana terveydenhuolto prosessin valvontaa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastualueensa mukaisesti
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset potilaiden hoitoon ja hoitokustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa pesu- ja desinfiointilaitteiden sekä muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee puhdistamis- ja desinfiointiprosessin toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee puhdistamis- ja desinfiointiprosessin työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti.

Pesu- ja desinfiointiprosessin toteuttaminen ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttäminen

Opiskelija

- huolehtii tietoteknisten laitteiden ja työpisteiden toimintavalmiudesta, puhtaudesta ja järjestyksestä
- kirjaa välineet vastaanotetuksi
- käyttää mahdollista automaatiota ja mahdollista tuotannonohjausta
- tarkistaa välineiden ja korien tunnistet
- toimii oikein työtilanteissa kori- tai välinetunnisteiden puuttuessa
- käyttää tunniste- ja tuote-etikettien tietoja
- käyttää järjestelmän työ- ja huolto-ohjeita
- kirjaa erärekisteröintejä
- hyväksyy ja tarvittaessa hylkää eriä ja laitteiden prosesseja.
- seuraa laitteiden toimintaa ja tulkitsee prosessien etenemistä
- seuraa pesu- ja desinfiointiaineiden kulutusta ja kirjaa tarvittaessa menekkin
- etsii keskeiset prosessin vaihetiedot ja antaa tarvittavat tiedot asiakkaalle
- osoittaa ymmärtävänsä raportoinnin merkityksen perustyöhön ja asiakaspalveluun
- toimii työpaikan menettelyohjeiden mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden toimintakunnon testauksen ja testausmenetelmät sekä niiden merkityksen laitteiden toimintakunnon ylläpitämiselle
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- tulkitsee ja tallentaa puhdistamisessa ja desinfioinnissa syntyneet dokumentit
- raportoi mahdollisista laitteiden hälytystilanteista ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla

Välineiden käsittely ja lajittelu

Opiskelija

- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa varotoimiluokkia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- valitsee työmenetelmät käyttäen mikrobiologista perustietoa
- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen käyttäen tietoa yleisimmistä tartuntateistä ja -porteista
- työskentelee yhteistyössä kuljetuspalveluiden kanssa tai toteuttaa sitä itse
- tiedottaa kuljetusaikataulujen mahdollisista muutoksista
- esikäsittelee välineitä
- lajittelee välineet puhdistukseen ja desinfiointiin
- purkaa tutkimus- ja hoitovälineet
- käyttää, puhdistaa ja desinfioi kuljetusvälineitä.

Välineiden puhdistaminen ja desinfiointi

Opiskelija

- valitsee eri välineille soveltuvan puhdistus- ja desinfiointimenetelmän huollettavan välineistön, sen käyttötarkoituksen ja puhdistustarpeen mukaisesti
- valitsee ja vaihtaa puhdistus- ja desinfiointiaineen sekä valmistaa käyttöliuoksen ohjeen mukaisesti
- käsittelee välineitä huolellisesti
- puhdistaa ja desinfioi esikäsitlemättömiä ja esikäsiteltyjä välineitä koneellisesti ja käsin
- kuivaa käsin puhdistetut välineet ennen desinfiointia
- osoittaa ymmärtävänsä veden puhdistusmenetelmien käytön tarpeellisuuden ja veden kemian merkityksen
- täyttää pesukoneen validoidun mallikuorman mukaisesti ja osoittaa ymmärtävänsä validoinnin periaatteet
- käyttää välineille soveltuvia pesu- ja desinfiointiohjeita
- tyhjentää pesukoneen ja palauttaa tarvittaessa kuorman uudelleen pesuun
- ohjaa muita välineiden puhdistamis- ja desinfiointiprosessissa
- käyttää ammattikäsitteistöä.

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan huoltotilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla välinehuollon ympäristössä infektioiden torjunnan, välineiden puhdistamisen ja desinfioinnin työtehtävissä käyttäen toiminnanohjausta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.2. Välineiden pakkaamisprosessissa toimiminen, 30 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia hygieniaohteita sekä pakkaamisprosessin ohjeita
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistään
- toimii ergonomisesti oikein ja kokonaisvaltaisesti työhyvinvointia edistään
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- käyttää näyttöön perustuvaa tietoa
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana pakkausprosessin valvontaa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävästä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset potilaiden hoitoon ja hoitokustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii pakkausmateriaalien säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa tietoteknisten ja muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaikaisten ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee pakkausprosessin toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee pakkausprosessin työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti.

Pakkausprosessin toteuttaminen ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttäminen

Opiskelija

- käyttää lukijalaitteita, tarratulostimia tai tietoteknisiä laitteita työpaikan prosessin mukaisesti
- huolehtii tietoteknisten laitteiden ja työpisteiden toimintavalmiudesta, puhtaudesta ja järjestyksestä
- käyttää mahdollista automaatiota ja mahdollista tuotannonohjausta

- kirjaa välineet vastaanotetuksi pakkausprosessiin
- tarkistaa välineiden ja korien tunnistet
- käyttää tunniste- ja tuote-etikettien tietoja
- käyttää työpaikan työ- ja huolto-ohjeita
- kirjaa erärekisteröintejä
- toimii oikein työtilanteissa kori- tai välinetunnisteiden puuttuessa
- tallentaa dokumentit
- seuraa laitteiden toimintaa ja tulkitsee prosessien etenemistä
- etsii keskeiset prosessin vaihetiedot ja antaa tarvittavat tiedot asiakkaalle
- osoittaa ymmärtävänsä raportoinnin merkityksen perustyöhön ja asiakaspalveluun sekä toimii työpaikan menettelyjen mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden toimintakunnon testauksen ja testausmenetelmät sekä niiden merkityksen laitteiden toimintakunnon ylläpitämiselle
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- tulkitsee ja tallentaa pakkaamisessa syntyneet dokumentit
- raportoi mahdollisista laitteiden hälytystilanteista ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla
- hyväksyy ja tarvittaessa hylkää eriä ja laitteiden prosesseja.

Välineiden käsittely ja kokoaminen

Opiskelija

- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- tyhjentää pesu- ja desinfiointikoneen, tarkistaa kuorman ja parametrit sekä palauttaa tarvittaessa kuorman uudelleen pesuun
- valitsee erilaisille välineille soveltuvan kuivausmenetelmän
- kuivaa välineitä käsin ja koneellisesti
- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen käyttäen tietoa yleisimmistä tartuntateistä ja -porteista
- tarkistaa puhdistettujen ja desinfioitujen välineiden pesu- ja kuivaustuloksen
- palauttaa likaisen välineen uudelleen puhdistettavaksi ja desinfioitavaksi
- poistaa vaurioituneen välineen ohjeiden mukaisesti
- toimii välineistön puhtaustasovaatimusten mukaisesti
- lajittelee puhtaan, desinfioitun ja kuivan tuotteen oikeaan pakkausprosessiin
- tunnistaa käytettävät välineet, instrumentit ja välinepakkaukset sekä tietää niiden käyttötarkoituksen
- tarkistaa välineiden käyttökunnon sekä mahdolliset pintavauriot
- kokoaa puretut välineet
- öljyää instrumentit
- kokoaa erilaisia leikkauskoreja ja muita välineitä sekä välineistökokonaisuuksia perusvälineistön osalta.

Pakkaaminen, sulkeminen ja merkitseminen

Opiskelija

- tuntee pakkausmateriaalit
- valitsee kesto- ja kertakäyttöisen pakkausmateriaalin huomioiden tuotteen vaatimukset, sterilointimenetelmän, mikrobiologiset näkökulmat, kuljetuksen ja varastoinnin
- tarkistaa pakkausmateriaalin käyttökunnon ja toimii oikein epäkuuntoisen pakkausmateriaalin käsittelyssä
- pakkaa välineitä eri menetelmillä
- sulkee välinepakkauksen pakkausmateriaalit ohjeiden mukaisesti
- hallitsee kuumasaumaajan toimintaperiaatteen ja testausmenetelmät
- käyttää kuumasaumaajaa ja hallitsee sen käytön erilaisten sterilointipussien sulkemisessa
- merkitsee erilaiset pakkaukset ohjeiden mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä validoinnin merkityksen pakkausprosessin näkökulmasta
- käyttää fysikaalisia, kemiallisia tai biologisia indikaattoreita

- ohjaa muita pakkausprosessissa
- käyttää ammattikäsitteistöä.

Pakkausten lajittelu

Opiskelija

- huolehtii pakkausten puhtaustason säilymisestä pakkausprosessin aikana
- toimittaa desinfioitua ja pakattua pesu-desinfiointituotepakkaukset eteenpäin
- lajittelee tuotteet sterilointia varten työpaikan ohjeiden mukaisesti
- käyttää mahdollisia kuljetusvälineitä ja kuljetusratoja tai muita laitteistoja työpaikan prosessin mukaisesti
- tiedottaa kuljetusaikataulujen mahdollisista muutoksista.

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan pakkaustilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla välinehuollon ympäristössä infektioiden torjunnan, pakkaamisen työtehtävissä käyttäen toiminnanohjausta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.3. Sterilointi osana infektioiden torjuntaa, 40 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia hygieni- sekä steriloinnin ohjeita
- käyttää työssään tietoa omavalmiste-, vaaratilanneilmoitus- ja muusta viranomaistoiminnasta
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- käyttää näyttöön perustuvaa tietoa
- käyttää työtehtävissä kahta kotimaista kieltä (suomi, ruotsi tai saame) sekä yhtä vierasta kieltä
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana sterilointiprosessin valvontaa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävästä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa ennen sterilointiprosessin aloittamista, että on suorittanut tarvittavat käyttökoulutukset
- toteuttaa tarvittaessa yksittäiset työtehtävät käyttökoulutukset suorittaneen työntekijän kanssa
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset potilaiden hoitoon ja hoitokustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ennen sterilointia ja lajittelua
- tarkistaa tietoteknisten ja muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee sterilointiprosessin toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee sterilointiprosessin työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti

Sterilointiprosessin toteuttaminen ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttäminen

Opiskelija

- huolehtii tietoteknisten laitteiden ja työpisteiden toimintavalmiudesta, puhtaudesta ja järjestyksestä

- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen käyttäen tietoa yleisimmistä tartuntateistä ja – porteista
- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- toimii välineistön puhtaustasovaatimusten mukaisesti
- tunnistaa steriiliyteen liittyvät symbolit ja noudattaa steriloinnin perusteita
- käyttää järjestelmän työ- ja huolto-ohjeita
- tarkistaa välineiden ja korien tunnistet
- käyttää tunnistet- ja tuote-etikettien tietoja
- käyttää lukijalaitteita, tarratulostimia tai tietoteknisiä laitteita työpaikan prosessin mukaisesti
- käyttää mahdollista automaatiota
- toimii oikein työtilanteissa kori- tai välinetunnisteiden puuttuessa
- lajittelee pakatun tai pakkaamattoman tuotteen oikeaan sterilointiprosessiin
- käyttää työssään tietoa fysikaalisista ja kemiallisista sterilointimenetelmistä ja niiden käyttötarkoituksista
- käyttää työssään tietoa veden laadun merkityksestä puhtaan höyryn muodostumiseen ja steriloinnin lopputulokseen
- valitsee eri materiaaleista valmistetuille tuotteille soveltuvan fysikaalisen tai kemiallisen sterilointimenetelmän tuotteen valmistajan ohjeet huomioiden
- hallitsee sterilointilaitteiden rakenteen ja mittaustlaitteet
- osoittaa ymmärtävänsä validoinnin periaatteet
- tarkistaa steriloitavat pakkaukset ja asettelee ne sterilointikoreihin
- tekee sterilointikuorman validoitujen mallikuormien ja ohjeiden mukaisesti
- valitsee sterilointiohjelman
- varmistaa tuotteiden jäljitettävyyden
- steriloi tuotteita eri sterilointilaitteilla
- valvoo sterilointiprosessia testaus- ja valvontasuunnitelman mukaisesti pakollisilla ja valinnaisilla testeillä
- seuraa ja tulkitsee prosessien etenemistä
- tulkitsee ja tallentaa testien ja prosessitietojen tulokset
- etsii keskeiset prosessin vaihetiedot ja antaa tarvittavat tiedot asiakkaalle
- ohjaa muita sterilointiprosessissa
- käyttää ammattikäsitteistöä
- osoittaa ymmärtävänsä raportoinnin merkityksen perustyöhön ja asiakaspalveluun sekä toimii työpaikan menettelyjen mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- toimii poikkeus-, hälytys- ja virhetilanteissa ohjeiden mukaisesti ja informoi huoltohenkilöstöä/esihenkilöä tilanteesta

Steriloitujen tuotteiden käsittely ja lajittelu

Opiskelija

- prosessin päätyttyä tarkistaa, hyväksyy ja säilyttää eräkohtaiset sterilointiprosessin dokumentoinnin
- purkaa ja kirjaa eräkohtaisen sterilointiprosessin ja sterilointikuorman
- tarkistaa steriloidut tuotteet ja pakkaukset
- hyväksyy tai hylkää sterilointikuormia, steriloituja tuotteita ja laitteiden prosesseja tuotteen käyttöön vapauttamisen kriteerien mukaisesti
- käsittelee hylättyjä tuotteita määräysten ja työohjeiden mukaisesti
- lajittelee ja varastoi steriloidut tuotteet asiakkaalle toimitusta varten
- noudattaa steriloitujen tuotteiden käsittely- ja säilytysolosuhdevaatimuksia
- toimittaa steriloidut tuotteet asiakkaille
- toimii yhteistyössä kuljetuspalveluiden kanssa tai toteuttaa sitä itse
- tiedottaa kuljetusaikataulujen mahdollisista muutoksista
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti.

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan sterilointitilojen ja jakelupisteen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla välinehuollon ympäristössä infektioiden torjunnan ja steriloinnin työtehtävissä käyttäen toiminnanohjausta.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.4. Laboratorion alakohtainen välinehuolto, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia hygieni- sekä steriloinnin ohjeita
- noudattaa käyttöturvallisuustiedotteita
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- käyttää työssään tietoa omavalmiste-, vaaratilanneilmoitus- ja muusta viranomaistoiminnasta
- käyttää manuaalista tai digitaalista toiminnanohjausjärjestelmää
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana prosessin valvontaa
- osoittaa ymmärtävänsä validoinnin periaatteet
- ohjaa muita välinehuoltoprosessissa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävästä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa ennen prosessin aloittamista, että on suorittanut tarvittavat käyttökoulutukset
- toteuttaa tarvittaessa yksittäiset työtehtävät käyttökoulutukset suorittaneen työntekijän kanssa
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä välinehuollon vaikutukset asiakaspalveluun ja kustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa tietoteknisten ja muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittävät ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee työn toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee huoltoprosessin välineiden puhtaustasojen ja materiaalin huollettavuuden mukaisesti
- suunnittelee työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti

- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- toimii vieraskielisen ohjeen mukaisesti.

Puhdistaminen ja desinfiointi

Opiskelija

- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa varotoimiluokkia
- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä ja osoittaa ymmärtävänsä puhdistilatyöskentelyn periaatteet
- valitsee oikeat työmenetelmät mikrobiologisin, fysikaalisin ja kemiallisin perustein sekä käyttötarkoituksen mukaisesti
- ottaa vastaan välineet ja tunnistaa ne
- valitsee eri välineille soveltuvan puhdistus- ja desinfiointimenetelmän
- valitsee ja annostelee puhdistus- ja desinfiointiaineen
- lajittelee välineet puhdistukseen ja desinfiointiin
- käsittelee erityiskäsittelyä vaativia välineitä
- esikäsittelee, puhdistaa ja desinfioi välineitä koneellisesti ja käsin
- käyttää välineille soveltuvia pesu- ja desinfiointiohjeita
- käyttää työssään turvallisesti eri vetokaappeja ottaen huomioon niiden luokitukset ja toimintaperiaatteet
- täyttää pesukoneen validoidun mallikuorman mukaisesti
- tulkitsee pesu- ja desinfiointilaitteiden tuottamaa informaatiota
- testaa, tulkitsee ja dokumentoi testien ja prosessien tulokset
- huomioi puhdistustarpeen ja käytetyn veden laadun pesu- ja desinfiointiprosessissa
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- tyhjentää pesukuorman ja palauttaa sen tarvittaessa uudelleen pesuun
- puhdistaa ja desinfioi kuljetusvälineet
- toimii ohjeiden mukaisesti erilaisten jätteiden käsittelemisessä ja hävittämisessä.

Puhdistettujen ja desinfioitujen välineiden käsittely

Opiskelija

- kuivaa välineitä käsin ja koneellisesti
- tarkistaa puhdistettujen ja desinfioitujen välineiden pesutuloksen
- palauttaa likaisen välineen uudelleen puhdistettavaksi ja poistaa vaurioituneen välineen
- tunnistaa käytettävät välineet ja välinepakkaukset sekä niiden käyttötarkoituksia
- tarkistaa välineiden käyttökunnon sekä mahdolliset pintavauriot
- kokoaa välineitä ja välinekokonaisuuksia
- tarkistaa välineiden tunnistet
- valitsee pakkausmateriaalin ja menetelmän ja tarkistaa pakkausmateriaalin käyttökunnon
- pakkaa desinfioituja ja steriloitavia välineitä ja välinekokonaisuuksia
- valitsee pakkausmenetelmään soveltuvan sulkemistavan ja sulkee pakkaukset
- tarkistaa pakkauksen ja sauman laadun
- merkitsee pakkaukset ohjeiden mukaisesti
- käyttää fysikaalisia, kemiallisia tai biologisia indikaattoreita
- lajittelee pakatun tai pakkaamattoman tuotteen oikeaan sterilointiprosessiin.
- lajittelee pesu-desinfioitujen ja pakatun tuotteen kuljetusta varten

Sterilointi

Opiskelija

- osoittaa hallitsevansa fysikaaliset sterilointimenetelmät ja -laitteet, niiden rakenteen ja toimintaperiaatteen
- toimii steriloinnin perusteiden mukaisesti ja käyttää tietoa välineistön käyttötarkoituksesta

- käyttää työssään tietoa veden laadun merkityksestä puhtaan höyryn muodostumiseen ja steriloinnin lopputulokseen
- testaa laitteiden toimintakuntoa
- valitsee sterilointimenetelmän ja sterilointiohjelman
- tarkistaa steriloitavat tuotteet ja pakkaukset
- asettelee tuotteet sterilointiin validoitujen mallikuormien mukaisesti
- kirjaa sterilointikuorman
- käyttää sterilointilaitetta ja seuraa laitteen prosessia
- purkaa kuorman ja tarkistaa steriloidut tuotteet ja pakkaukset
- hyväksyy tai hylkää sterilointikuormia, steriloituja tuotteita ja laitteiden prosesseja tuotteen käyttöön vapauttamisen kriteerien mukaisesti
- tallentaa valvonnassa ja prosessissa syntyneet dokumentit huomioiden jäljitettävyyden
- käsittelee hylättyjä tuotteita työohjeiden mukaisesti
- noudattaa steriloitujen tuotteiden käsittely- ja säilytysolosuhdevaatimuksia
- seuraa varastotavaroiden kiertonopeutta, tekee tilauksia ja varastoi tuotteet
- toimittaa steriloidut tuotteet asiakkaille.

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan tilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä toimimalla välinehuollon käytännön työtehtävissä laboratorioissa, tutkimuslaitoksissa, klinisissä palveluyksiköissä, apteekeissa tai erilaisissa teollisuuden ympäristöissä. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.5. Suun terveydenhuollon alakohtainen välinehuolto, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- käyttää työssään tietoa omavalmiste-, vaaratilanneilmoitus- ja muusta viranomaistoiminnasta
- käyttää manuaalista tai digitaalista toiminnanohjausjärjestelmää
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana prosessin valvontaa
- osoittaa ymmärtävänsä validoinnin periaatteet
- ohjaa muita välineiden huoltoprosessissa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävästä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa ennen prosessin aloittamista, että on suorittanut tarvittavat käyttökoulutukset
- toteuttaa tarvittaessa yksittäiset työtehtävät käyttökoulutukset suorittaneen työntekijän kanssa
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset asiakaspalveluun ja kustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa välinehuollon laitteiden sekä muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittävät ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee työn toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee huoltoprosessin välineiden puhtaustasojen ja materiaalin huollettavuuden mukaisesti
- suunnittelee työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti

Puhdistaminen ja desinfiointi

Opiskelija

- valitsee oikeat työmenetelmät mikrobiologisin perustein ja käyttötarkoituksen mukaisesti
- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa varotoimiluokkia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen
- ottaa vastaan välineet ja tunnistaa ne
- lajittelee välineet puhdistukseen ja desinfiointiin
- purkaa tutkimus- ja hoitovälineet
- käsittelee erityiskäsittelyä vaativia välineitä
- esikäsittelee, puhdistaa ja desinfioi välineitä koneellisesti ja käsin
- valitsee eri välineille soveltuvan puhdistus- ja desinfiointimenetelmän
- valitsee ja annostelee puhdistus- ja desinfiointiaineen
- noudattaa käyttöturvallisuustiedotteita
- käyttää välineille soveltuvia pesu- ja desinfiointiohjelmia
- täyttää pesukoneen validoidun mallikuorman mukaisesti
- tulkitsee pesu- ja desinfiointilaitteiden tuottamaa informaatiota
- testaa, tulkitsee ja dokumentoi testien ja prosessien tulokset
- huomioi puhdistustarpeen ja käytetyn veden laadun pesu- ja desinfiointiprosessissa
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- tyhjentää pesukuorman ja palauttaa sen tarvittaessa uudelleen pesuun
- puhdistaa ja desinfioi kuljetusvälineet
- toimii ohjeiden mukaisesti erilaisten jätteiden käsittelemisessä ja hävittämisessä

Välineiden kuivaaminen, tarkistaminen, huoltaminen, tunnistaminen, kokoaminen ja pakkaaminen

Opiskelija

- tarkistaa puhdistettujen ja desinfioitujen välineiden pesutuloksen
- palauttaa likaisen välineen uudelleen puhdistettavaksi ja poistaa vaurioituneen välineen
- kuivaa välineitä käsin ja koneellisesti
- tunnistaa alakohtaiset välineet, instrumentit ja välinepakkaukset sekä niiden käyttötarkoituksia
- tarkistaa välineiden käyttökunnon sekä mahdolliset pintavauriot
- öljyää instrumentit ja käyttää öljyämislaitteita
- kokoaa puretut välineet ja välinekokonaisuuksia
- tarkistaa välineiden ja korien tunnisteet
- valitsee pakkausmateriaalin ja menetelmän sekä tarkistaa pakkausmateriaalin käyttökunnon
- pakkaa desinfioituja ja steriloitavia välineitä ja välinekokonaisuuksia
- valitsee pakkausmenetelmään soveltuvan sulkemistavan ja sulkee pakkaukset
- tarkistaa pakkauksen ja sauman laadun
- merkitsee pakkaukset ohjeiden mukaisesti
- käyttää steriloinnin indikaattoreita
- lajittelee pakatun tai pakkaamattoman tuotteen oikeaan sterilointiprosessiin
- osaa tarvittaessa teroittaa suun terveydenhuollon välineistöä

Sterilointi

Opiskelija

- osoittaa hallitsevansa työyksikön sterilointilaitteet, niiden rakenteen ja toimintaperiaatteen
- toimii steriloinnin perusteiden mukaisesti ja käyttää tietoa välineistön käyttötarkoituksesta
- käyttää työssään tietoa veden laadun merkityksestä puhtaan höyryn muodostumiseen ja steriloinnin lopputulokseen
- testaa laitteiden toimintakuntoa
- valitsee sterilointimenetelmän ja sterilointiohjelman
- tarkistaa steriloitavat tuotteet ja pakkaukset
- kirjaa sterilointikuorman

- asettelee tuotteet sterilointiin validoitujen mallikuormien mukaisesti
- käyttää sterilointilaitetta ja seuraa laitteen prosessia
- purkaa kuorman ja tarkistaa steriloidut tuotteet ja pakkaukset
- hyväksyy tai hylkää sterilointikuormia, steriloituja tuotteita ja laitteiden prosesseja tuotteen käyttöön vapauttamisen kriteerien mukaisesti
- tallentaa valvonnassa ja prosessissa syntyneet dokumentit huomioiden jäljitettävyyden
- käsittelee hylättyjä tuotteita työohjeiden mukaisesti
- noudattaa steriloitujen tuotteiden käsittely- ja säilytysolosuhdevaatimuksia
- seuraa varastotavaroiden kiertonopeutta, tekee tilauksia ja varastoi tuotteet
- toimittaa steriloidut tuotteet asiakkaille

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan tilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa toimimalla terveydenhuollon työympäristössä suun terveydenhuollon alakohtaisen välinehuollon työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.6. Taipuisan tähystimen alakohtainen välinehuolto, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- käyttää työssään tietoa omavalmiste-, vaaratilanneilmoitus- ja muusta viranomaistoiminnasta
- käyttää manuaalista tai digitaalista toiminnanohjausjärjestelmää
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana prosessin valvontaa
- osoittaa ymmärtävänsä validoinnin periaatteet
- ohjaa muita välineiden huoltoprosessissa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestäväää kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa ennen prosessin aloittamista, että on suorittanut tarvittavat käyttökoulutukset
- toteuttaa tarvittaessa yksittäiset työtehtävät käyttökoulutukset suorittaneen työntekijän kanssa
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset asiakaspalveluun ja kustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa välinehuollon laitteiden sekä muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen välinehuollon laatuun
- suunnittelee työn toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee huoltoprosessin välineiden puhtaustasojen ja materiaalin huollettavuuden mukaisesti
- suunnittelee työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti

Taipuisan tähystimen huoltoprosessi

Opiskelija

- valitsee oikeat työmenetelmät mikrobiologisin perustein ja käyttötarkoituksen mukaisesti
- noudattaa tavanomaisia varotoimia, varotoimiluokkia sekä puhtausaluekäytäntöjä
- ottaa vastaan ja tunnistaa erilaisia taipuisia tähystimiä, niiden rakenteen ja käyttötarkoituksen
- käsittelee erityiskäsittelyä vaativia välineitä
- lajittelee välineet puhdistukseen ja desinfiointiin
- purkaa tutkimus- ja hoitovälineitä
- huomioi puhdistustarpeen ja käytetyn veden laadun pesu- ja desinfiointiprosessissa
- esikäsittelee valmistajan ohjeiden mukaisesti
- käyttää työssään tietoa toimenpidehuoneessa tehtävästä esipuhdistuksesta ja sen merkityksestä osana huoltoprosessia
- valitsee tähystimelle soveltuvan pesu- ja desinfiointimenetelmän valmistajan huolto-ohjeen mukaisesti
- tekee vuototestin valmistajan ohjeiden mukaisesti
- esikäsittelee konepesuun menevän tähystimen valmistajan ohjeiden mukaisesti
- asettelee tähystimen ja sen oheislaitteet työohjeiden mukaisesti tähystimien pesu- ja desinfiointilaitteeseen ja pesutelineisiin
- poikkeustilanteissa osaa tarvittaessa huoltaa tähystimen manuaalisesti
- käyttää taipuisien tähystimien pesukonetta
- puhdistaa ja desinfioi kuljetusvälineet manuaalisesti tai pesu-desinfektiokoneessa
- toimii ohjeiden mukaan erilaisten jätteiden käsittelemisessä ja hävittämisessä
- tulkitsee pesu- ja desinfiointilaitteiden tuottamaa informaatiota
- testaa, tulkitsee ja dokumentoi testien ja prosessien tulokset
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- tyhjentää pesu-desinfektioprosessin jälkeen taipuisan tähystimen laitteesta
- tarkistaa pesutuloksen ja tarvittaessa palauttaa sen uudelleen pesuun
- kuivaa tähystimen käsin ja koneellisesti
- kuivaa käsin tai koneellisesti valmistajan ohjeen mukaisesti
- säilyttää taipuisat tähystimet huolto-ohjeen mukaisesti
- valmistelee tarvittaessa käyttöönottoa varten
- kuljettaa taipuisia tähystimiä asianmukaisesti

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan tilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa toimimalla terveydenhuollon työympäristössä taipuisien tähytymien alakohtaisen välinehuollon työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.7. Terveydenhuollon logistisissa palveluissa toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatu järjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuusohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia ohjeita
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana prosessin valvontaa
- osoittaa ymmärtävänsä poikkeamien vaikutukset prosessin seuraavaan vaiheeseen
- ohjaa muita terveydenhuollon logistisiin palveluihin liittyvissä asioissa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset potilaiden hoitoon ja hoitokustannuksiin
- tunnistaa terveydenhuollon yleisimmin käytetyt sekä kriittiset tuotteet ja suunnittelee niiden saatavuuden
- huomioi välineistön käyttötarpeen ja varaston kiertonopeuden asiakasyksikössä
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä ja säilytysolosuhteista
- tarkistaa tietoteknisten ja muiden tarvittavien laitteiden toimintavalmiuden
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen työn laatuun
- suunnittelee työn toteuttamisen huomioiden aika- ja muut resurssit
- suunnittelee terveydenhuollon logistiset työtehtävät asiakkaiden palvelusuunnitelmien mukaisesti
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti.

Tavanomaisten varotoimien noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa varotoimiluokkia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- huolehtii työympäristön työturvallisuudesta, siisteydestä ja järjestyksestä

- käsittelee ja varastoi steriilejä, desinfioituja ja puhtaita tuotteita aseptisesti
- poistaa tuotteet, joiden steriilinä tai puhtaana säilyminen on voinut vaarantua varastoinnin tai kuljetuksen aikana
- käsittelee vanhentuneita tai muutoin epästeriileiksi tai epäpuhtaaksi menneitä tuotteita työympäristön työturvallisuus- ja jätteidenkäsittelyohjeiden mukaisesti.

Tilausten tekeminen

Opiskelija

- toimii tuotteiden tilausohjeiden mukaisesti
- noudattaa työpaikan ohjeita tilattavista tuotteista sekä niiden laatuvaatimuksista
- käyttää terveydenhuollon varastonvalvontaohjelmaa tai vastaavaa manuaalista tekniikkaa
- seuraa asiakasyksikön käyttövaraston tavaroiden valikoimaa, kiertonopeutta ja tarvetta
- tekee ratkaisuja vertaamalla varastojen kiertonopeutta suhteessa asiakkaan välinepakkaus- ja tuotekysyntään sekä käyttöön
- seuraa tilausraja-arvojen alituksia ja informoi asiakasta
- minimoi virheellisiä tilauksia
- tunnistaa asiakasyksikön kriittiset hoitotarvikkeet ja hoitaa kiireelliset tilaukset
- tuntee organisaation ja toimintaympäristön erilaiset varastoitavat tuotteet, tuotevirrat ja toimituskanavat
- tuntee erilaiset organisaation logistiset palvelumallit

Lähetysten vastaanottaminen

Opiskelija

- vastaanottaa saapuvat lähetykset lähetylistan mukaisesti
- tarkistaa, että tuotteet ovat terveydenhuollon tuotteita koskevien lakien ja määräysten mukaisia
- käsittelee tuotteita käsittely-, varoitus- ja varastointimerkintöjen mukaisesti
- tarkistaa tilaus- ja lähetylistan
- korjaa virheelliset tilaukset tai lähetykset ja tekee niistä tarvittavat ilmoitukset tavarantoimittajalle
- tarkistaa tuotteiden laatutason
- jäljittää puutteellisen tai kadonneen lähetyksen

Tuotteiden varastoiminen ja tuotevarastojen ylläpitäminen

Opiskelija

- varastoi tavarat niiden puhtaustason, varaston luokitusjärjestelmän ja pakkausten pakkausmerkintöjen mukaisesti
- noudattaa erilaisia varastointivaatimuksia ja tuotteen varastointiohjeita
- varastoi vaarallisia aineita ja kemikaaleja vaatimusten mukaisesti
- noudattaa käyttöturvallisuustiedotteita
- sijoittelee tavarat käyttökierron mukaisesti
- seuraa varastoinnissa pakkausten asianmukaisuutta, poikkeamia ja asiakaspalautteita
- täydentää varastoa
- huolehtii välineiden ja tuotteiden käyttökelpoisuudesta
- seuraa asiakasyksikön käyttövaraston tavaroiden kiertonopeutta ja tarvetta
- noudattaa steriloitujen ja puhtaiden tavaroiden varastotiloille asetettuja puhdistila- ja hygieniavaatimuksia
- valvoo steriilien ja puhtaiden tuotteiden varastotiloille asetettuja varasto-olosuhteita
- käsittelee ja lajittelee hävitettäviä tuotteita
- toteuttaa varastonhallintaa.

Tuotteiden toimittaminen

Opiskelija

- toimittaa ja tarvittaessa kerää asiakkaalle tuotteet tilausten tai sovittujen toimitusmäärien mukaisesti
- toimittaa asiakkaan tuotteet sopimuksen mukaisesti erilaisiin varastoihin ja tekee tarvittaessa erilaisia kokoonpanoja
- huolehtii tiedotuksista ja kuljetuksista aikataulujen mukaisesti
- seuraa toimitusmääriä, tilauspoikkeamia ja asiakaspalautteita toimituksiin liittyen
- käyttää palautejärjestelmää.

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan tilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla terveydenhuollon ympäristössä logististen palveluiden työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.8. Välinehuollon infektioiden torjuntatyössä toimiminen, 15 osp

Ammattitaitovaatimukset

Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen

Opiskelija

- noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, määräyksiä, standardeja, suosituksia ja ohjeita
- noudattaa työpaikan laatujärjestelmää ja käyttää yleisimpiä laatutyökaluja ja arviointimenetelmiä
- noudattaa salassapito-, vaitiolo-, tietosuoja- ja tietoturvallisuus ohjeita
- noudattaa tutkittuun tietoon perustuvia hygieniaohteja
- toimii työsuojelu- ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti
- toimii toimintahäiriö- ja muissa poikkeustilanteissa ohjeen mukaisesti
- toimii tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti työympäristössä tai organisaatiossa
- toimii ergonomisesti ja työhyvinvointia edistäen
- toteuttaa työnsä huomioiden infektioiden torjunnan osana potilas- ja asiakasturvallisuutta
- toteuttaa työssään omavalvontaa
- osoittaa ymmärtävänsä jäljitettävyyden osana terveydenhuoltoprosessin valvontaa
- antaa ensiapua tapaturmissa ja henkeä uhkaavissa ensiaputilanteissa
- puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin ja tiedottaa niistä esihenkilölle
- osallistuu prosessin kehittämiseen osana työyksikön toimintaa
- työskentelee taloudellisesti
- edistää kestävästä kehitystä

Työtehtäviin valmistautuminen

Opiskelija

- suunnittelee työnsä aseptisen työjärjestyksen ja vastuualueensa mukaisesti
- varmistaa toimintaympäristön puhtauden ja järjestyksen sekä toimii hygieniavaatimusten mukaisesti
- osoittaa ymmärtävänsä infektioiden torjunnan vaikutukset potilaiden hoitoon ja hoitokustannuksiin
- varaa tarvittavat laitteet, välineet ja suojaimet
- tarkistaa laitteiden toimintavalmiuden
- huolehtii tuotteiden säilyvyydestä
- tekee vastuualueensa mukaiset päivittäiset ja viikoittaiset huoltotoimet
- osoittaa ymmärtävänsä laitteiden määräaika- ja vuosihuoltojen merkityksen työn laatuun
- suunnittelee työnsä työyksikön päivittäisen toimintasuunnitelman mukaisesti huomioiden aika- ja muut resurssit
- toimii yhteistyössä asiakkaiden kanssa
- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti

Mikrobiologisen tiedon käyttäminen

Opiskelija

- valitsee työmenetelmät käyttäen mikrobiologista perustietoa
- osoittaa ymmärtävänsä välinehuoltoprosessin merkityksen infektioiden torjunnassa
- estää toiminnallaan tartuntojen leviämisen käyttäen tietoa yleisimmistä tartuntateistä ja -porteista
- noudattaa tavanomaisia varotoimia
- noudattaa varotoimiluokkia
- noudattaa puhtausaluekäytäntöjä
- ohjaa muita tavanomaisten varotoimien, varotoimiluokkien ja puhtausaluekäytäntöjen noudattamisessa

Puhdistaminen ja desinfiointi

Opiskelija

- tekee työyksikön huoltotehtävät huomioiden aika- ja muut resurssit
- tunnistaa, esikäsittelee ja huoltaa toimintayksikössä käytettävät tavallisimmat hoitovälineet, apuvälineet, perusvälineistön sekä koneet ja laitteet
- noudattaa käyttöturvallisuustiedotteita
- selvittää ja valitsee välineille käyttötarkoituksen mukaisen puhtaustason
- valitsee oikean puhdistus- ja desinfiointimenetelmän ja -aineen
- lähettää välinehuoltokeskuksessa huollettavat välineet sinne
- tarkkailee laitteiden toimivuutta käytön aikana
- noudattaa laitteiden käyttöohjeita

Tarkistaminen ja säilyttäminen

Opiskelija

- tarkistaa pesutuloksen pesun ja desinfektion jälkeen
- tarkistaa välineiden käyttökunnon ja huoltotarpeen
- kuivaa välineet asianmukaisesti
- vastaanottaa ja tarkistaa puhdistetut, desinfioidut ja steriilit tuotteet
- kuljettaa ja käsittelee välineitä huolellisesti ja turvallisesti
- varastoi ja säilyttää tuotteet asianmukaisesti

Työprosessin viimeistely

Opiskelija

- puhdistaa ja säilyttää työssä käyttämänsä tarvikkeet, välineet, koneet ja laitteet hygieenisesti
- huolehtii omalta osaltaan huoltotilojen siisteydestä, järjestyksestä ja turvallisuudesta
- huolehtii käyttämiensä koneiden ja laitteiden turvallisesta käyttökunnosta
- tekee mahdolliset vikailmoitukset
- ilmoittaa esihenkilölle huoltotarpeesta, lähettää tuotteen huoltoon tai tilaa huollon

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla infektioiden torjunnan työtehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.9. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (106730)

Ammattitaitovaatimukset

Osaamisen kehittäminen

Opiskelija

- arvioi omaa osaamistaan sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan perustellen
- laatii itselleen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi
- kehittää osaamistaan ja työtapojaan saadun palautteen perusteella
- työskentelee muuttuvissa tilanteissa
- työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen
- toimii osana tiimiä ja jakaa osaamistaan muille.

Työskentely alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä

Opiskelija

- valitsee työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa
- kokeilee uusia työmenetelmiä työssään
- hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa
- toimii kustannustehokkaasti ja yrityksen tuloksellisuutta edistävasti
- edistää uusien työtapojen ja -menetelmien käyttöä työyhteisössä
- vahvistaa ja luo uusia asiakassuhteita
- noudattaa työssään työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita
- ennakoii riskejä ja ilmoittaa työhön liittyvistä vaaratekijöistä
- varmistaa asiakasturvallisuuden
- työskentelee ergonomisesti ja huolehtii työkyvystään
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja järjestyksestä

Laatuvaatimusten huomioiminen

Opiskelija

- asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulunsa realistiseksi
- työskentelee yrityksen tai organisaation laatuvaatimusten mukaisesti
- havaitsee laatupoikkeamat ja etsii niihin ratkaisuja
- toimii yrityksen tai organisaation kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Toimiminen alan verkostoissa

Opiskelija

- viestii asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä
- tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot
- hyödyntää verkostojaan työssään

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa tai em. kilpailutilanteisiin valmentautumisessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Ammattitaitovaatimuksista poikkeaminen tai osaamisen arvioinnin mukauttaminen eivät ole mahdollisia tässä tutkinnon osassa.

2.10. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (106735)

Ammattitaitovaatimukset

Ilmastomuutoksen lähtökohtien selvittäminen

Opiskelija

- ymmärtää ilmastomuutoksen ilmiönä ja ihmisen toiminnan vaikutuksen siihen sekä ratkaisujen tarpeen
- tunnistaa suomalaisen toimintaympäristön erityispiirteitä ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen
- tunnistaa keskeisiä ilmastomuutokseen vaikuttavia tekijöitä omalla alallaan
- tunnistaa vaikutusmahdollisuuksia ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen omassa työtehtävässään.

Ilmastomuutoksen vaikutusten ja ratkaisujen esittäminen

Opiskelija

- selvittää oman työnsä, työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun ilmastovaikutuksia
- pohtii käytännön ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen toimialallaan
- arvioi ja vertailee pohtimiensa ilmastoratkaisujen toteuttamiskelpoisuutta ja taloudellisuutta
- ehdottaa käytännössä toteuttavissa olevia perusteltuja ratkaisuja työnsä tai työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun kehittämiseen ilmastovaikutusten vähentämiseksi

Ilmastovastuullisen toiminnan vahvistaminen

Opiskelija

- viestii ehdottamistaan ilmastoratkaisuista työyhteisössään
- osallistuu toimintaan, jolla kehitetään ilmastotietoisuutta ja -asioita työyhteisössä
- kannustaa omalla toiminnallaan muita ilmastovastuuseen

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä ilmastovastuullisesti omalla alallaan. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734)

Ammattitaitovaatimukset

Valmistautuminen kansainvälisessä työympäristössä toimimiseen

Opiskelija

- etsii tietoa ja perehtyy kansainväliseen työympäristöön ja tulevaan työtehtävään
- perehtyy työtehtävään liittyvien maiden kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- huolehtii kansainvälisessä työtehtävässä tarvittavista järjestelyistä ja asiakirjoista
- selvittää ja sopii työtehtävän tavoitteet ja sisällöt
- ottaa huomioon työympäristöön ja -tehtävään liittyvät vaatimukset, tarpeet ja aikataulun

Vuorovaikutus kansainvälisessä työympäristössä**Opiskelija**

- toimii vuorovaikutuksessa kansainvälisen työyhteisön ja kansainvälisten asiakkaiden kanssa
- käyttää toimialansa keskeistä sanastoa vieraalla kielellä
- jakaa osaamistaan kansainvälisessä työympäristössä
- käyttää eri viestintäkanavia vastuullisesti
- toimii eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa
- toimii työkalukulttuurin mukaisesti

Työskentely kansainvälisessä ympäristössä**Opiskelija**

- noudattaa sovittuja työaikoja ja toimintatapoja
- toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa
- noudattaa työtehtäviin liittyviä määräyksiä ja ohjeita
- huomioi terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit
- toimii vastuullisesti ja eettisesti
- toimii tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen

Kansainvälisen osaamisen hyödyntäminen ja jakaminen**Opiskelija**

- arvioi kansainvälisessä työtehtävässä hankitun osaamisen merkitystä urallaan
- hyödyntää kansainvälistä osaamistaan työssään
- arvioi työtehtävään liittyvien maiden työmenetelmien ja toimintakulttuurien vaikutuksia työn sujuvuuteen ja lopputulokseen
- jakaa kansainvälistä osaamistaan työyhteisössä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskennellen kansainvälisessä työympäristössä tai projektissa ulkomailla tai kotimaassa.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731)

Ammattitaitovaatimukset

Yhteyshenkilönä toimiminen

Opiskelija

- perehtyy oman alan tutkintojen perusteisiin ja tunnistaa työtehtävien yhteyden niihin
- perehtyy koulutuksen järjestäjän ja työpaikan väliseen työnjakoon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä
- selvittää mahdollisuuksia järjestää koulutusta ja näyttöjä työpaikalla
- tiedottaa ammatillisen koulutuksen järjestämisestä työpaikalla yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
- toimii vuorovaikutuksessa erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa

Ohjaustilanteisiin valmentautuminen**Opiskelija**

- perehtyy ohjattavan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan
- osallistuu osaamisen hankkimisen suunnitteluun työpaikalla
- osallistuu ohjattavan opiskelijan työturvallisuuteen, työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin perehdyttämiseen
- suunnittelee opiskelijan ohjausta ja aikataulua
- seuraa erilaisia ohjaustilanteita
- hyödyntää digitaalisia välineitä tarkoituksenmukaisesti
- arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa

Palautteen antaminen osaamisen kehittymisestä**Opiskelija**

- vertaa hankittua osaamista asetettuihin tavoitteisiin
- antaa rakentavaa palautetta osaamisen kehittymisestä
- huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla yhteyshenkilönä työpaikalla sekä valmentautumalla ohjaus- ja palautteenantotilanteisiin. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.13. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732)

Ammattitaitovaatimukset

Liiketoimintamahdollisuuksien etsiminen ja ideoiminen

Opiskelija

- kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita
- arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
- ymmärtää kestävä kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Liikeidean kehittäminen ja liiketoimintasuunnitelman laatiminen

Opiskelija

- selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä
- kartoittaa liikeideoita ja valitsee niistä toteuttamiskelpoisen
- tekee suunnitelman yrityksen toiminnoista hyödyntäen tarvittaessa asiantuntijoita
- laskee yritystoimintaan liittyviä tuottoja ja kustannuksia sekä suunnittelee rahoitusta
- ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön

Verkostoituminen sidosryhmien kanssa

Opiskelija

- valitsee toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä
- esittelee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle

Yrityksen perustamiseen liittyvien asiakirjojen laatiminen

Opiskelija

- valitsee sopivan yritysmuodon
- laskee tarvittavan rahoituksen
- selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne

Vahvuuksien ja osaamisen arviointi

Opiskelija

- kartoittaa vahvuutensa toimia yrittäjänä
- esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733)

Ammattitaitovaatimukset

Yrityksen liiketoiminnan suunnittelu

Opiskelija

- hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
- laatii asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman ja täsmentää yrityksen tavoitteet
- laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman
- tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
- ymmärtää kestävä kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Yrityksen liiketoimintaa edistävien yhteistyöverkostojen rakentaminen

Opiskelija

- hankkii liiketoiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita
- sopii yhteistyöstä yhteistyökumppaneiden kanssa
- solmii tarvittaessa yhteistyösopimukset vastuut ja velvollisuudet huomioiden

Yrityksessä toimiminen

Opiskelija

- toimii yrittäjänä tai osana yhteistyöverkostoa
- hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta
- ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita
- toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti

Yrityksen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Opiskelija

- asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- tekee rakentavia ja perusteltuja ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi laatu- ja tulostavoitteet huomioiden
- ottaa suunnitelmissaan huomioon asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti - tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti - tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti - muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	- toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista - hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti - arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa - selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti - arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	- suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat - toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa - soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti - esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia - arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen - ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla yrityksessä ja kehittämällä yrityksen liiketoimintaa suunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (106727)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan

mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen saamen kielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita

- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstejä ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa omaan alansa ja työelämään liittyviä tekstejä
- tuntee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen romanikielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen viittomakielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen viitottujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten viitottujen tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita esitetyn ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten viitottujen tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa viittomakielen rakenteen mukaisia tekstejä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Suomalaisen viittomakielen ja viittomakielisen kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu viittomakielisen kirjallisuuden eri lajeihin
- katsoo ja analysoi viittomakielisiä tekstejä.

Erilaisten viitottujen tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee viitottuja tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta viitotusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan viitottuja tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen suomen kielellä käyttäen tarvittaessa tulkkausta

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen

- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun tai tulkatun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen suomen kielellä käyttäen tarvittaessa tulkkausta

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- käyttää pääosin kielen perusrakenteita
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen käyttäen tarvittaessa tulkkausta ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä ymmärrettävästi
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita tarkoituksenmukaista alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa

- kehittää suomen kielen taitoaan tavoitteellisesti.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tunnistaa erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää keskeisiä ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti.

Erilaisten tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- käyttää pääosin kielen perusrakenteita
- käyttää kirjoitetun kielen käytänteitä tarkoituksenmukaisesti
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkitystä
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee suomenkielistä kirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Toisen kotimaisen kielen käyttäminen työhön liittyvissä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä vuorovaikutustilanteista
- tulkitsee alaansa liittyviä suppeita tekstejä
- tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alaan liittyvää sanastoa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Toisella kotimaisella kielellä viestiminen työelämän vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy päivittäisissä työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- ilmaisee itseään tilanteen mukaan käyttäen ruotsin kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja
- tuottaa alansa liittyviä tekstejä
- valikoi ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä toisella kotimaisella kielellä.

Kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen ymmärtäminen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa

Opiskelija

- ymmärtää ja huomioi ruotsin kielen aseman kansalliskielenä ja sen merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa
- ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Vieraan kielen käyttäminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy suullisista vuorovaikutustilanteista
- tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia tekstejä
- keskustelelee työtehtävistään
- tuottaa alaansa liittyviä tekstejä
- tulkitsee alaansa liittyviä tekstejä
- arvioi ja kehittää kielitaitoaan.

Tiedon hakeminen erilaisista vieraskielisistä lähteistä

Opiskelija

- hakee toiminnassaan tarpeellista vieraskielistä tietoa eri lähteistä
- arvioi ja valikoi tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta.

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen

Opiskelija

- tuntee opiskelemansa kielen ja kulttuurin vaikutuksen vuorovaikutustilanteeseen
- viestii monikielisessä ja kulttuurisessa ympäristössä
- kohtaa ihmiset yhdenvertaisesti ja arvostaen.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Vieraalla kielellä viestiminen työelämän tilanteissa

Opiskelija

- selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista
- ilmaisee itseään tilanteen edellyttämällä tavalla.

Aktiivisena kansalaisena toimiminen vieraskielisissä yhteyksissä

Opiskelija

- toimii aktiivisena kansalaisena vierasta kieltä käyttäen
- viestii vieraalla kielellä työssä ja arkielämässä ymmärtäen oikeutensa ja velvollisuutensa
- ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Tieto- ja viestintäteknisten laitteiden valinta ja käyttö

Opiskelija

- valitsee käyttötarkoituksenmukaiset laitteet ja sovellukset
- käyttää tarkoituksenmukaisia digitaalisia laitteita

Digitaalisten palveluiden ja sovellusten käyttö

Opiskelija

- hakee, käsittelee ja jakaa eri muotoista tietoa
- arvioi digitaalisen sisällön luotettavuutta
- käyttää yleisimpiä tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikkasovelluksia
- käyttää tarkoituksenmukaisia digitaalisia palveluita ja sovelluksia työtehtävissään

Vastuullinen ja turvallinen toiminta

Opiskelija

- noudattaa tietosuoja- ja tietoturvaohjeistusta
- suojaa henkilökohtaisia tietojaan ja yksityisyyttään
- tunnistaa tyypillisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia
- käyttää viestipalveluita ja sosiaalisen median palveluita vastuullisesti
- käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia
- tunnistaa digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytön vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Digitaalisten ympäristöjen ja sovelluksien hyödyntäminen

Opiskelija

- tunnistaa työnsä kannalta keskeisiä verkkoyhteisöjä
- hyödyntää yhteisöllisen työskentelyn alustoja ja palveluita
- rakentaa ammatillista verkkoidentiteettiään

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen ja jakaminen

Opiskelija

- tuottaa ja jakaa vastuullisesti digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa
- käyttää tai muokkaa sisältöjä huomioiden käyttö- ja tekijänoikeudet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kulttuurien ja taiteen merkityksen tunnistaminen hyvinvoinnille

Opiskelija

- hyödyntää kulttuurien ja taiteen eri muotoja työssään
- tunnistaa esimerkkejä paikallisesta ja kansallisesta kulttuurista ja taiteesta
- tunnistaa taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille.

Itsensä ilmaisu taiteen ja luovan ilmaisun keinoin

Opiskelija

- kehittää omaa luovaa ilmaisuaan
- ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa.

Luova itsensä ilmaisu kirjoittamalla

Opiskelija

- kokeilee luovan kirjoittamisen erilaisia tapoja
- hyödyntää kirjoittaessaan erilaisia kuvitteellisia tekstejä
- käyttää kaunokirjallisuutta työnsä tukena.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Tiedon havainnointi ja kerääminen kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä

Opiskelija

- havainnoi kulttuuriympäristöään
- kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta.

Teoksen, tuotteen tai palvelun toteutuksen suunnitteleminen ja kokeileminen luovan ilmaisun keinoin

Opiskelija

- suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja
- kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.16. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (106728)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Perusmatematiikan käyttö työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- laskee peruslaskutoimitukset kokonais-, desimaali- ja murtoluvuilla
- laskee prosenttilaskut

- tekee talousmatematiikan laskelmia (tulot, menot, korot, lainat ja verot)
- toteuttaa mittayksiköiden muunnoksia
- ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälöitä
- laskee tavanomaisimpia pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia
- laskee mittakaavaan liittyviä laskutoimituksia
- hyödyntää suorakulmaisen kolmion geometriaa käytännön ongelmien ratkaisemisessa.

Loogisen päättelykyvyn, matemaattisten menetelmien ja apuvälineiden käyttö matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen

Opiskelija

- mallintaa yksinkertaisia ongelmia ensimmäisen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöillä, ratkaisee ne ja tulkitsee saatuja tuloksia
- käyttää laskinta, taulukkolaskentaohjelmaa ja muita apuvälineitä ongelmien ratkaisemiseen
- etsii taulukoista ja kuvaajista ongelmien ratkaisemisessa tarvittavaa tietoa
- käsittelee ja havainnollistaa tilastollisia aineistoja
- määrittää ja tulkitsee tunnuslukuja (keskiarvon, moodin ja mediaanin) tilastollisista aineistoista
- havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia.

Tulosten oikeellisuuden, suuruusluokan ja käytetyn ratkaisumenetelmän arviointi

Opiskelija

- varmistaa laskelmien oikeellisuuden
- varmistaa, että tuloksen yksikkö ja numerotarkkuus on mielekäs
- arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta.

Matemaattisen osaamisen arviointi ja merkityksen tunnistaminen

Opiskelija

- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan
- tunnistaa matematiikan merkityksen työvälineenä työ- ja arkielämässä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Matemaattisten ongelmien ratkaiseminen päättelemällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla

Opiskelija

- hyödyntää toisen asteen yhtälöitä, yhtälöpareja, taulukoita ja kuvaajia matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa
- tunnistaa eksponentiaalisen mallin ja ratkaisee yksinkertaisen eksponenttiyhtälön
- hyödyntää suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa.

Matemaattisen tiedon hankinta, ryhmittely ja tulkinta

Opiskelija

- käyttää tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä matemaattisen tiedon tunnistamiseen ja vertailuun
- tunnistaa normaalijakauman käsitteen ja graafisen esityksen
- kerää, ryhmittelee ja analysoi taulukoitua ja graafista tietoa eri lähteistä.

Informaation tuottaminen tilastoaineistosta ja todennäköisyyksien laskenta

Opiskelija

- tuottaa ja tulkitsee tilastoaineistosta keskiluvut ja keskihajonnan sekä diskreetin jakauman odotusarvon

- tunnistaa todennäköisyyslaskennan merkityksen ja laskee todennäköisyyksiä.

Ratkaisujen oikeellisuuden ja tulosten suurusluokan arviointi

Opiskelija

- varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden
- päättelee matemaattisten ratkaisujen tuloksen suurusluokan.

Talousmatematiikan soveltaminen

Opiskelija

- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja
- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailujen pohjalta johtopäätöksiä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Fysiikan käsitteiden ja suureiden välisten riippuvuuksien tunnistaminen ja laskutoimituksien tekeminen

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee tavanomaisia fysiikan ilmiöitä (liike, voima, energia, lämpö ja sähkö) keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- ratkaisee yksinkertaisia tasaiseen liikkeeseen ja energiaan liittyviä laskutehtäviä.

Kemian käsitteiden ja suureiden välisten riippuvuuksien tunnistaminen ja laskutoimituksien tekeminen

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee tavanomaisia kemian ilmiöitä (alkuaineet ja yhdisteet, seokset, kemialliset reaktiot ja sidokset, hapettuminen ja pelkistyminen sekä hapot ja emäkset) keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset kemian ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- ratkaisee yksikertaisia ainemääriä ja pitoisuuteen liittyviä laskutehtäviä.

Kemian ja fysiikan taitojen soveltaminen ja osaaminen työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- tunnistaa, mihin fysiikkaa ja kemiaa tarvitaan työ- ja arkielämässä
- tunnistaa, mitä fysiikan lainalaisuuksia ja turvallisuuskäsitteitä tulisi huomioida työ- ja arkielämässä
- ottaa huomioon työ- ja arkielämässä käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit
- tunnistaa ilmiöiden ja aineiden ympäristövaikutuksia
- hyödyntää kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita
- käsittelee kemiallisia aineita vaarantamatta omaa, muiden tai ympäristön turvallisuutta
- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikan ja kemian osaamisessaan

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Fysikaalisiin ja kemiallisiin ilmiöihin liittyvien kokeellisten mittausten tekeminen ja havainnointi

Opiskelija

- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi mekaniikan ja energian ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä
- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi happoihin ja emäksiin, hapettumiseen ja pelkistymiseen sekä orgaaniseen kemiaan liittyviä kemiallisia ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä.

Kokeellisten mittaustulosten käsittely ja havaintojen analysointi

Opiskelija

- esittää keskeiset mittaustulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä
- käsittelee mittaustuloksia matemaattisilla menetelmillä ja mallintaa havaitsemiaan ilmiöitä
- määrittelee mahdollisia mittaustulosten virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen tarkoituksenmukaisella tarkkuudella
- arvioi mittaustulosten luotettavuutta
- tekee mittaustuloksista johtopäätöksiä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.17. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (106729)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Suomalaisessa yhteiskunnassa toimiminen

Opiskelija

- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita

- toimii aktiivisena kansalaisena sekä käyttää monipuolisia vaikuttamisen tapoja.

Yhteiskunnan palvelujen käyttö ja kuluttajana toimiminen

Opiskelija

- tuntee ja osaa käyttää yhteiskunnan palveluja
- tunnistaa oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana
- toimii vastuullisena kuluttajana
- hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa.

Oman talouden suunnittelu ja talouteen liittyvien riskien arviointi

Opiskelija

- arvioi ja tunnistaa taloudelliseen tilanteeseensa vaikuttavia tekijöitä
- seuraa tulojaan ja menojaan
- suunnittelee hankintoja
- vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja
- asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita
- ennakoii talouteensa vaikuttavia riskitekijöitä erilaisissa elämäntilanteissa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen

Opiskelija

- hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista
- seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa
- osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Alan yhteiskunnallisen merkityksen arvioiminen

Opiskelija

- seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua
- arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä.

Kansantalouden perusasiat ja keskeiset toimijat

Opiskelija

- seuraa taloutta koskevaa uutisointia
- tunnistaa yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen kehityksen merkityksen yleisesti ja oman alan työpaikkoihin ja työllistymiseen
- ymmärtää kansantalouden perusasiat, -käsitteet ja keskeiset toimijat.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Alan työmarkkinoiden tilanteen ja osaamistarpeiden selvittäminen

Opiskelija

- selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta
- tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet
- tietää alansa keskeiset ammatilliset verkostot
- tunnistaa alansa eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista.

Työsopimuksen solmiminen työnantajan kanssa

Opiskelija

- perehtyy oman alansa työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön
- tarkistaa työsopimuksen sisällön käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua.

Työyhteisön osana toimiminen

Opiskelija

- noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja sekä toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa
- noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita
- käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita
- työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja kulttuurisesti moninaista työyhteisöä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Työyhteisön jäsenenä toimiminen

Opiskelija

- tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä
- työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan.

Työelämän erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa toimiminen

Opiskelija

- toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa
- kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti
- toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävänsä ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi.

Alan työtehtävien selvittäminen kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla

Opiskelija

- etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla
- löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Omien kiinnostuksen kohteiden, mahdollisuuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen

Opiskelija

- seuraa oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen
- tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia ammatillisia mahdollisuuksiaan
- selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti.

Tutkintoa ja uraa koskevien valintojen tekeminen

Opiskelija

- selvittää itselleen sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi käyttäen erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja
- tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet, jotka edistävät työelämään sijoittumista ja omaa urasuunnitelmaa
- seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä
- käyttää tarkoituksen mukaisia oppimisympäristöjä osaamisensa hankkimisessa.

Tiedon hankkiminen erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta tutkinnon suorittamisen aikana

Opiskelija

- käyttää jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun tarvittavia tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä
- hankkii tietoa itselleen sopivista jatkokoulutuksen vaihtoehtoista ja tekee urasuunnitelman
- perehtyy jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.

Työllistymiseen ja oman osaamisen esittelyyn valmistautuminen tutkinnon suorittamisen aikana

Opiskelija

- perehtyy työelämän tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin, ja kartoittaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja
- tekee omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan näkyväksi työnhakua varten ja esittelee osaamistaan kattavasti
- hakee työpaikkoja ja hyödyntää hakujärjestelmiä ja -menetelmiä
- päivittää urasuunnitelmaansa työllistymistä varten.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Yrityksen tavoitteiden mukaisesti toimiminen

Opiskelija

- ymmärtää yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa
- toimii asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti
- ymmärtää oman toimintansa merkityksen osana työyhteisöä.

Liikeidean ja sen toteuttamismahdollisuuksien arvioiminen

Opiskelija

- ideoi liikeidean asiakkaiden tarpeet huomioiden
- löytää yrityksen perustamista tukevat keskeiset palvelut ja tietolähteet
- selvittää liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja
- arvioi liikeidean toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä
- arvioi omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä
- selvittää yritystoiminnan riskejä ja mahdollisuuksia.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Terveystä ja toimintakyvystä huolehtiminen

Opiskelija

- etsii monipuolista tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi
- laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, nikotiinittomuuden ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi
- edistää terveyttään ja hyvinvointiaan aktiivisesti ja arvioi realistisesti suunnitelman toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista hyödyntäen arvioinnissa myös muilta saamaansa palautetta.

Toimintaympäristön ja toiminnan turvallisuuden ja terveellisyyden arvioiminen**Opiskelija**

- toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojensa kehittämistarpeita
- ottaa työssään monipuolisesti huomioon oman ammatinsa kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään
- selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn erilaisissa työympäristöissä.

Opiskelu- ja työkyvyn sekä hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla**Opiskelija**

- hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvylle ja ottaa tiedot huomioon fyysistä toimintakykyä edistävässä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon
- kehittää opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan
- liikkuu parhaansa yrittäen kaikissa liikuntatilanteissa edistäen opiskelu- ja työkykyään.

Tapaturmien syntymisen ehkäiseminen ja ensiavun antaminen**Opiskelija**

- toimii huolellisesti ja ehkäisee tapaturmien syntymistä
- antaa ensiapua ja hakee oikea-aikaisesti lisääpua
- estää toiminnallaan lisätapaturmien syntymistä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp**Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen liikunnan avulla****Opiskelija**

- seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista
- soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja
- arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä.

Oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen**Opiskelija**

- toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kestävän kehityksen periaatteet

Opiskelija

- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyyskeskeiset tavoitteet ja näiden kytkeytymisen toisiinsa
- hahmottaa ihmisen toiminnan merkityksen ilmastomuutokseen
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja tunnistaa luonnonvarojen kestävän käytön välttämättömyyden kansallisesti ja globaalisti
- tunnistaa kestävän kehityksen toimintatapoja omassa elämässään ja työssään.

Hiilineutraalisuus ja kiertotalous

Opiskelija

- ymmärtää hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden periaatteet
- tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalitehokkuuden.

Toiminnan eettiset näkökulmat

Opiskelija

- tunnistaa työhön sisältyviä eettisiä valintoja
- arvioi omia ja muiden ratkaisuja eettisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kestävän kehityksen arviointi

Opiskelija

- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan kestävän kehityksen näkökulmista
- arvioi työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavia tekijöitä
- tekee ehdotuksia kestävän kehityksen kehittämiskohteista.

Kestävän kehityksen toimintatapojen suunnittelu

Opiskelija

- määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen työpaikallaan tai alallaan
- valitsee kestävästä kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat
- aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit
- suunnittelee tarvittavan yhteistyön.

Kestävän kehityksen aktiivisena toimijana toimiminen

Opiskelija

- toteuttaa kestävän kehityksen toimintatapoja työpaikallaan tai alallaan
- toimii kestävän kehityksen esimerkkinä ja kannustaa muita kestävän kehityksen toimintaan
- viestii toimintatapojen muutostarpeista.

Kestävän kehityksen toiminnan onnistumisen arvioiminen

Opiskelija

- arvioi toimintatapojen tai tuotosten muuttumista työpaikallaan tai alallaan
- esittää kehittämistarpeita kestävän kehityksen edistämiseen tulevaisuudessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämis ehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

3. Osaamisen arviointi

Ammatilliset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla 1–5 tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain. Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Yhteiset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueet arvioidaan asteikolla 1–5 osa-alueen osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti. Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

4. Mukauttaminen ja poikkeaminen

Välinehuollon perustutkinnossa voi osaamisen arviointia mukauttaa yhteisissä tutkinnon osissa. Lisäksi voi osaamisen arviointia mukauttaa ammatillisten tutkinnon osien osalta, mikäli potilas- ja asiakasturvallisuus ei vaarannu. Potilas- ja asiakasturvallisuuteen liittyvää osaamisen arviointia ei voi mukauttaa.

Välinehuollon perustutkinnossa ei voida poiketa potilas- ja asiakasturvallisuuteen liittyvistä ammattitaitovaatimuksista.

5. Liite 1. Arvoperusta

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää ja uudistaa yksilöiden ammatillista osaamista, työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus antaa valmiuksia toimia ammatillisesti sekä tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen pohdinnan ja tietoon perustuvan harkinnan pohjalta.

Ammatillisen koulutuksen lähtökohtina ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja monimuotoisuuden arvostaminen. Ammatillinen koulutus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja demokratiaa. Osallisuus, aktiivinen toimijuus, avoimuus ja yhteisöllisyys korostuvat ammatillisen koulutuksen toiminnassa.

Ammatillinen koulutus vastaa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeiden muutoksiin joustavasti ja vaikuttavasti. Urasuunnittelutaidot ja valmiudet jatkuvaan oppimiseen korostuvat toimintaympäristöjen muuttuessa. Koulutus perustuu työelämän osaamistarpeisiin ja tarjoaa opiskelijan tavoitteisiin, elämäntilanteeseen ja tarpeisiin sopivia osaamisen kehittämisen tapoja. Turvallinen työskentely, yrittäjämäinen työote ja talouden hallinta ovat osa ammattitaitoa.

Ammatillisessa koulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Ammatillinen koulutus lisää ymmärrystä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Ammatillinen koulutus tukee kansainvälistymistä ja globaalia vastuuta.

Arvoperusta toteutuu ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurissa sekä osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa eri oppimisympäristöissä.

6. Liite 2. Luvat ja pätevyudet

Tutkinnossa edellytyksenä on, että opiskelija suorittaa säädösperusteiset sekä työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa ja osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

7. Liite 3. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset

Välinehuollon perustutkinnon tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista määrätään Opetushallituksen määräyksessä Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa.